

ג. **דבי רבי ישמעאל תנא** [בבית מדרשו של רבי ישמעאל שנו ברייתא]: "עין תחת עין" — ממון, כי **אמר קרא** [ויקרא כד כ]: "כאשר יתן מום באדם, **בן יתן בו**", ואין

והכי נמי בסומא שסימא, פטרינן ליה לגמרי, ואין מכאן ראייה לומר: "עין תחת עין" — ממון.

קיב.].

אמנם נראה שיש מקום לקושיא זו אף אם נאמר גזירת הכתוב היא לפסול את העדות כאשר אי אפשר להזימה, היות וסוף סוף אין כאן "עדות" שבית הדין צריכים לדון על פיה, ונמצא שבכל עדות שבית דין מקבלים מתקיים משפט השווה לכולכם.

וה"חזון איש" [בליקוטים] כתב לתרץ קושיית רבי עקיבא איגר, דכיון דאף אם יהרוג — יפטר, נמצא □ לא מתקיים המשפט בטריפה שהרג שלא בפני בית דין, ו"משפט אחד" דבעינן, היינו שהיסורים שתקבל הנפש החוטאת ישתחוו בכל אדם, ולא די במה שה"מושכל של המשפט" יהיה אחד.

ג. וב"קובץ שעורים" [חלק ב סימן לט] הביא דברי הרמב"ם [נזקי ממון י ז] שטריפה שהרג פטור היות והוא חשוב כמת. ותמה, הרי בסנהדרין עח א אמרו שטריפה שהרג פטור היות ואי אפשר להזים את העדים, כנ"ל! ?

אלא שמקורו של הרמב"ם הוא מסוגיא דידן שהקשו טריפה שהרג את השלם מאי עבדינן ליה, פירוש דהא כתיב ברוצח "נפש תחת נפש", וטריפה אין לו "נפש", ואי אפשר לקיים בו את הפסוק ולפיכך הוא פטור מעונש. [ומה שהורגים טריפה שהרג בפני בית דין אינו משום עונש על רציחתו, אלא משום שמצוה לבער את הרע מן העולם] וכדומה לזה הובא בליקוטי רבי עקיבא איגר מספר "קושיות עצומות".

ד. הא שלא פריך מממון, דאם אין לו ממון מאי עבדינן ליה, דמכל מקום החיוב מוטל עליו, וכשיהיה לו — ישלם, אבל סומא וכיוצא בו לעולם פטור — "חידושי הרי"ם".

שהגמרא הקשתה שבטריפה כלל אין מענישים אותו אם הוא הרג את השלם. — על פי "חידושי הרי"ם".

ב. ויש להקשות: כיון דהוויא "עדות שאין אתה יכול להזימה", אם כן לא מיקרי עדות, ואמרינן שמא באמת לא הרג. אם כן מאי פרכינן, הא שפיר מתקיים "משפט אחד" בכל רוצח שבית דין דנים אותו על רציחתו, וטריפה שאינו נהרג הוא משום דליכא עדות שהרג. ושמא באמת לא הרג, אם כן אין כאן סתירה למה שאמרה תורה "משפט אחד יהיה לכם", ושוב אין הכרח לומר היכא שלא אפשר לא אפשר! ? — על פי רבי עקיבא איגר.

ולכאורה אין זו קושיא אלא אם נאמר שהפסול של "עדות שאי יכול להזימה" הוא משום "חשש משקר", כלומר אנו חוששים שמא אין העד אומר אמת, אבל אם הפסול הוא מגזירת הכתוב בעלמא, לא קשיא, כי יש כאן "עדות", אלא שאין אנו דנים על פיה, ואין מתקיים כאן "משפט אחד".

ולכאורה פשיטא שפסול עדות שאי אתה יכול להזימה שייך גם במשה ואהרן אף על פי שאינם חשודים בשקר [ראה בבא בתרא קנט א], אם כן על כרחך גזירת הכתוב הוא, ומיושבת קושיית רבי עקיבא איגר — "חזות קשה".

[ולכאורה יש לתלות חקירה זו בפלוגתא דרבנן וסומכוס לעיל עה ב אם כאשר הנידון מודה לדברי העדים נחשב עדות שאי אתה יכול להזימה, היות שלא שייך "חשש משקר" [כדעת סומכוס], או שגזירת הכתוב היא לפוסלם בכל אופן [כדברי חכמים] — ראה ב"אור שמח" עדות כ ח ד"ה אמנם. ו"קובץ שיעורים" כתובות אות